تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

فصل هفتم: چک

تعریف چک و شرایط ظاهری و صحت آن

اولویت مطالعه: ضروری | ۹ تست آخر فصل، ۴ اصل سؤال

چک

- چک پس از گسترش عملیات بانکی، یکی از مهمترین اسناد دریافت و پرداخت وجه شناخته شده و پس از برات و سفته، جانشین پول نقد گردیده است. ★ آزمون
- اهمیت چک ناشی از امتیازاتی است که قانون به آن داده تا بهترین وسیله سهولت مبادله پولی باشد. حجم چک‌های در گردش و پذیرش عام آن، که مبتنی بر اطمینان است، از نظر سیاست پولی و بانکی هر کشور همیشه مورد توجه بوده است.
- چک فقط وسیله پرداخت است و نباید به عنوان وسیله اعتبار به کار رود. صادرکننده باید در تاریخ صدور معادل مبلغ را موجودی داشته باشد. ★ آزمون ★ آزمون

! دام تستی **پرداخت و اعتبار**

طراح تست دو واژه پرداخت و اعتبار را جابه‌جا می‌کند تا کاربرد چک وارونه شود. **مواظب باشید:** چک فقط وسیله پرداخت است و نباید به عنوان وسیله اعتبار به کار رود.

تعریف چک

به خاطر بسپارید

ماده ۳۱۰ قانون تجارت: «چک نوشته‌ایست که به موجب آن صادرکننده وجوهی را که نزد محال علیه دارد کلا یا بعضا مسترد و یا به دیگری واگذار می‌نماید.»

- بنابراین تعریف، چک سند انتقال وجه است و در هر چک حداقل سه نفر دخیل می‌باشند: کسی که چک را صادر می‌کند (صادرکننده)، کسی که چک عهده او صادر می‌شود (بانک)، و بالاخره کسی که وجه چک را دریافت می‌نماید (ذینفع).
- با توجه به اینکه بانک هنگام گشایش حساب، اوراق ویژه‌ای (دسته چک) را در اختیار مشتری قرار می‌دهد، تعریف بهتر چک این است: «چک وسیله استرداد و انتقال وجه تودیع شده یا استفاده از اعتبار مصوب و موجود در یکی از بانک‌های قانونی است که معمولا با استفاده از برگ‌های ویژه‌ای که بانک‌های محال علیه قبلا در اختیار دارندگان حساب جاری گذارده‌اند به عمل می‌آید.»

شرایط ظاهری چک

- بنا به عرف بانکداری، دسته چک‌ها معمولا ۲۵ یا ۵۰ برگ بوده و ممکن است به مشتری جدیدی برای شروع کار فقط چند برگ چک تسلیم گردد.
- دسته چک‌های ۲۵ و ۵۰ برگی مخصوص اشخاص حقیقی و حقوقی است و دسته چک ۱۰۰ برگی مخصوص حساب‌های دولتی (حساب‌های بانک مرکزی) است.

شرایط صحت چک

به خاطر بسپارید

ماده ۳۱۱ قانون تجارت: در چک باید محل و تاریخ صدور قید شده و به امضاء صادرکننده برسد. پرداخت وجه چک نباید وعده داشته باشد.

- طبق ماده ۳۱۵ قانون تجارت، اگر چک در همان محل صدور باید پرداخت شود، دارنده باید ظرف پانزده روز از تاریخ صدور آن را مطالبه کند. اگر از یک نقطه ایران به نقطه دیگر صادر شده باشد، این مهلت چهل و پنج روز از تاریخ صدور است.
- شرایط اساسی صحت چک عبارتند از: الف- محل صدور، ب- تاریخ صدور، پ- امضاء صادرکننده چک، ت- مبلغ چک. با فقدان هر یک از این شرایط، چک فاقد ارزش قانونی بوده و از طرف بانک برگشت می‌شود.

• مطابق قانون صدور چک سال ۱۳۷۲، صادرکننده چک باید در تاریخ صدور، معادل مبلغ چک در بانک محال علیه، وجه نقد یا اعتبار قابل استفاده داشته باشد. لذا قید تاریخ صدور الزامی است.

• نکته مهم ۳۱۹: امضاء صادرکننده چک باید با نمونه امضاء معرفی شده به بانک مطابقت داشته باشد و مبلغ چک می‌باید به صورت خوانا و بدون مغایرت مبالغ عددی و حروفی تحریر شده باشد. ★ آزمون

• بانک در برابر تقلب و الحاق در ظهر چک یا جعل امضای پشت‌نویسان مسئولیتی ندارد. زیان‌های ناشی از تقلب در چک و برگ درخواست دسته چک یا گم شدن آن‌ها متوجه صاحب حساب است.

اصل سؤال‌های آزمون‌های گذشته در این مبحث ۴ سؤال

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی — بانک قرض‌الحسنه مهر ایران ۱۴۰۳

کدام یک از اسناد تجاری زیر را می‌توان جانشین پول دانست؟

bzhik.ir

۱ سفته ۲ برات ۳ **چک** ۴ حواله

پاسخ: گزینه ۳ در میان اسناد تجاری، چک به دلیل ماهیت پرداخت فوری (عندالمطالبه بودن)، قابلیت نقدشوندگی بالا و پذیرش عمومی گسترده در مبادلات روزمره، به عنوان جانشین مستقیم پول نقد عمل می‌کند. در حالی که سفته و برات بیشتر جنبه تعهد پرداخت در آینده (ابزار اعتباری) دارند و نمی‌توانند مانند چک سرعت گردش پول را تسهیل کنند.

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی — بانک رفاه ۱۴۰۴

چک فقط وسیله ..... است و نباید از آن به‌عنوان وسیله ..... استفاده کرد.

bzhik.ir

۱ **پرداخت - اعتبار** ۲ دریافت - پرداخت
۳ دریافت - اعتبار ۴ اعتبار - پرداخت

پاسخ: گزینه ۱ از منظر حقوق تجارت و ذات نظام بانکی، چک ماهیتا یک ابزار «پرداختِ حال» است؛ به این معنا که چک جایگزین اسکناس نقد است و صادرکننده باید در لحظه صدور برگه چک، معادل مبلغ آن را در حساب خود موجودی داشته باشد تا دارنده چک بتواند در همان لحظه پول را برداشت کند. استفاده از چک به عنوان ابزار «اعتبار» (مانند خرید نسیه امروز و صدور چک مدت‌دار برای ماه‌های آینده)، اگرچه در عرف بازار رواج دارد، اما با کارکرد قانونی و اصلی چک در تضاد است (برای ابزار اعتباری باید از سفته یا برات استفاده شود).

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی — بانک سینا ۱۴۰۳

چک فقط وسیله ..... است و نباید به عنوان وسیله ..... استفاده کرد.

bzhik.ir

۱ **پرداخت - اعتبار** ۲ اعتبار - پرداخت
۳ پرداخت - پرداخت ۴ اعتبار - اعتبار

پاسخ: گزینه ۱ در فلسفه اصلی حقوق تجارت و نظام بانکی، چک صرفا یک ابزار «پرداخت» نقدی و جایگزینی برای جابجایی پول نقد است. قانون‌گذار چک را به گونه‌ای طراحی کرده که به محض صدور، دارنده بتواند وجه آن را از بانک دریافت کند. بنابراین، استفاده از چک به عنوان سندی برای تضمین یا ایجاد «اعتبار» (مانند صدور چک‌های وعده‌دار یا تضمینی بدون پشتوانه نقدی) با کارکرد و ذات اصلی این سند تجاری در تضاد است.

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی — بانک قرض‌الحسنه مهر ایران ۱۳۹۸

کدامیک از ارکان چک، الزاما باید هم به عدد و هم به حروف نوشته شود؟

bzhik.ir

۱ تاریخ چک ۲ **مبلغ چک**
۳ هم تاریخ و هم مبلغ چک ۴ هیچکدام

پاسخ: گزینه ۲ مبلغ چک، الزاما باید هم به عدد و هم به حروف نوشته شود.

★ نکات مهم این مبحث

- چک پس از برات و سفته، جانشین پول نقد گردیده است.
- چک فقط وسیله پرداخت است و نباید به عنوان وسیله اعتبار به کار رود.
- مبلغ چک می‌باید به صورت خوانا و بدون مغایرت مبالغ عددی و حروفی تحریر شده باشد.
- دسته چک‌های ۲۵ و ۵۰ برگی مخصوص اشخاص حقیقی و حقوقی است و دسته چک ۱۰۰ برگی مخصوص حساب‌های دولتی است.

تعقیب کیفری، گواهی عدم پرداخت و رفع سوء اثر

اولویت مطالعه: مهم | ۱۲ تست آخر فصل، ۱ اصل سؤال

تعقیب کیفری چک

دقت کنید: دارنده چک بی‌محل می‌تواند وجه چک را از طرق ذیل مورد مطالبه قرار دهد: الف- صدور اجرائیه از طریق اجرای ثبت، ب- مراجعه به ظهرنویسان، پ- شکایت کیفری به دادسرا.

دقت کنید: در صورتی که به چک به هر علتی برگشت شود، صادرکننده علاوه بر مسئولیت مدنی، مسئولیت کیفری نیز خواهد داشت.

دقت کنید: طبق ماده ۱۱ قانون صدور چک، در شرایط ذیل شکایت کیفری علیه صادرکننده پذیرفته نمی‌شود:

- در صورتی که دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند.
- در صورتی که دارنده چک ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت، شکایت ننماید.
- دارنده چک در قانون صدور چک شخصی است که برای اولین بار چک را به بانک ارائه داده است. بانک‌ها مکلفند به محض مراجعه او، هویت کامل و دقیقش را با ذکر تاریخ پشت چک قید کنند.
- ذینفع در ماده ۱۴ قانون صدور چک کسی است که چک به نام او صادر یا ظهرنویسی شده یا چک (از جمله چک در وجه حامل) به او واگذار شده باشد.
- کسی که چک پس از برگشت از بانک به وی منتقل گردیده، حق شکایت کیفری نخواهد داشت (مگر انتقال قهری مثل ارث).

پرداخت وجه چک حامل یا در وجه شخص معین

- اگر چک در وجه حامل صادر شده باشد، دارنده می‌تواند آن را پشت‌نویسی کرده و وجه را دریافت کند یا با پشت‌نویسی آن را در وجه شخص معین کارسازی نماید.
- اگر چک در وجه حامل به نام شخص معین پشت‌نویسی شود، آن شخص می‌تواند مجددا آن را به نام دیگری پشت‌نویسی نماید. بانک در این حالت علاوه بر صحت توالی پشت‌نویس‌ها، آخرین نفر را شناسایی کامل نموده و وجه را به او می‌پردازد.
- در ظهر چکی که در وجه شخص معین صادر شده، صادرکننده حق هیچ‌گونه پشت‌نویسی، اعم از ظهرنویسی برای انتقال، تصدیق امضا یا تقاضای پرداخت در وجه شخص دیگر را ندارد. تنها استثنا تصحیح ارقام یا تاریخ چک است.
- در پشت‌نویسی چک توسط اشخاص حقیقی، علاوه بر دو امضاء، نوشتن نام و نام خانوادگی، آدرس و شماره تلفن الزامی است. کدپستی جزو ملزومات نیست. ★ آزمون

! دام تستی **الزامات پشت‌نویسی**

طراح تست در فهرست الزامات پشت‌نویسی، مورد غیرالزامی مثل کدپستی را در کنار موارد الزامی می‌گذارد. **مواظب باشید:** در پشت‌نویسی چک توسط اشخاص حقیقی، علاوه بر دو امضاء، نام و نام خانوادگی، آدرس و شماره تلفن الزامی است و کدپستی جزو ملزومات نیست.

صدور گواهینامه عدم پرداخت

- هرگاه وجه چک به علتی پرداخت نگردد، بانک مکلف است در برگ مخصوصی، علت عدم پرداخت را صریحا قید و آن را امضاء و مهر نموده و به دارنده چک تسلیم نماید.
- در صورتی که موجودی حساب صادرکننده کمتر از مبلغ چک باشد، به تقاضای دارنده، بانک مکلف است مبلغ موجود را بپردازد و برای باقیمانده مبلغ، گواهینامه عدم پرداخت صادر کند که این گواهینامه جانشین اصل چک خواهد بود.

حساب‌های درگیر و چگونگی رفع سوء اثر چک‌های برگشتی

دقت کنید: بانک، حساب جاری اشخاصی را که یک فقره چک بلامحل صادر کنند، تحت عنوان «حساب جاری درگیر» تلقی کرده و از اعطای دسته چک جدید به آنها خودداری می‌کند.

- صاحب حساب درگیر اگر ظرف ده روز از تاریخ صدور گواهینامه عدم پرداخت، وجه چک برگشتی را تأمین کند یا رضایت‌نامه دارنده چک را ارائه دهد، مشمول محرومیت از دریافت دسته چک جدید نمی‌شود.

◆ تعریف کلیدی

شرایط رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی عبارت است از: الف- پرداخت وجه چک از حساب جاری توسط بانک، ب- ارائه لاشه چک به بانک، پ- ارائه رضایت‌نامه محضری از دارنده چک.

- در صورتی که صادرکننده قادر به ارائه لاشه چک یا رضایت‌نامه نباشد، می‌تواند معادل وجه چک را به حساب جاری خود واریز و کتبا از شعبه درخواست نماید که مبلغ واریزی برای پرداخت وجه چک برگشتی نزد شعبه مسدود شود.

اصل سؤال‌های آزمون‌های گذشته در این مبحث ۱ سؤال

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی بانک سینا ۱۳۹۸

کدام یک از موارد ذیل، در زمان ظهرنویسی پشت چک توسط اشخاص حقیقی الزامی نمی‌باشد؟ bzhik.ir

۱ **کدپستی**
۲ نام و نام خانوادگی
۳ تلفن
۴ آدرس

پاسخ: گزینه ۱ 💡 پشت‌نویسی برای وصول چک، باید همراه با دو امضاء که بسیار مهم است و نوشتن نام و نام خانوادگی، آدرس و شماره تلفن الزامی است. کدپستی جز ملزومات به شمار نمی‌آید.

★ نکات مهم این مبحث

- در پشت‌نویسی چک توسط اشخاص حقیقی، علاوه بر دو امضاء، نوشتن نام و نام خانوادگی، آدرس و شماره تلفن الزامی است. کدپستی جزو ملزومات نیست.
- شکایت کیفری پذیرفته نمی‌شود اگر دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند.
- صاحب حساب درگیر اگر ظرف ده روز از تاریخ صدور گواهینامه عدم پرداخت، وجه چک برگشتی را تأمین کند یا رضایت‌نامه دارنده چک را ارائه دهد، مشمول محرومیت از دریافت دسته چک جدید نمی‌شود.
- شرایط رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی عبارت است از: پرداخت وجه چک از حساب جاری توسط بانک، ارائه لاشه چک به بانک، ارائه رضایت‌نامه محضری از دارنده چک.

انواع چک از نظر بانک و چک‌های رمزدار

اولویت مطالعه: مهم ۱۴ تست آخر فصل، ۲ اصل سؤال

انواع چک از نظر بانک (محال علیه)

- چک عادی: چکی است که در موقع گشایش حساب جاری بر اساس تقاضای مشتری در اختیار وی قرار می‌گیرد. ★ آزمون
- چک گواهی شده (CERTIFIED CHEQUE): چکی است که وجود وجه آن بنا به درخواست دارنده حساب از طرف بانک گواهی شده و بانک معادل مبلغ آن را از حساب مشتری برداشت یا مسدود می‌کند.
- چک گواهی شده در کشورهای بیگانه معمول است و در ایران کاربرد ندارد. در این چک، بانک وجود وجه را برای مدت معین گواهی می‌کند و معادل مبلغ را از حساب مشتری برمی‌دارد یا مسدود می‌کند.
- چک عمومی (OMNIBUS CHEQUE): اگر دارنده حساب دسته چک خود را همراه نداشته باشد، می‌تواند از بانک تقاضا کند یک برگ چک عمومی (آزاد) در اختیار او بگذارد. این چک ظهرنویسی و یا انتقال نمی‌پذیرد. ★ آزمون

! دام تستی **چک عمومی و چک عادی**

طراح تست مفهوم نزدیک چک عادی، چک بانکی یا چک سفید را به جای چک عمومی در گزینه‌ها می‌آورد. **مواظب باشید:** اگر دارنده حساب دسته چک خود را همراه نداشته باشد، می‌تواند از بانک تقاضا کند یک برگ چک عمومی (آزاد) در اختیار او بگذارد.

- چک بسته همان چک عادی است که صادرکننده یا دارنده طبق ماده ۱ قانون اصلاح چک روی آن دو خط موازی مورب می‌کشد تا گردش آن محدود شود. وجه آن فقط توسط بانک طرف حساب به بانک دیگری پرداخت می‌شود که دارنده در آن حساب دارد.
- چک مسافرتی (TRAVELLERS CHEQUE): چکی است که از طرف بانک‌های ناشر اسکناس یا موسسات اعتباری خاص صادر شده و پرداخت وجه آن تعهد و تضمین گردیده است.
- متقاضی چک مسافرتی هنگام دریافت برگ‌های چک را امضا می‌کند. دارنده در هر زمان که بخواهد از چک استفاده کند، باید مجددا در قسمت بالای چک امضای دیگری بزند.
- ایران چک: چک‌های مسافرتی مورد پذیرش تمامی شعب بانک‌ها در سراسر کشور است که با مبلغ اسمی پانصدهزار ریال منتشر شده است.
- اداره اسکناس و اوراق بهادار پس از دریافت ایران چک‌ها و پیش از ارسال به شعب، حساب انتظامی-چک‌های مبلغ‌دار را بدهکار و طرف حساب‌های انتظامی را بستانکار می‌کند. هر دو به مبلغ اسمی چک‌ها هستند.
- چک بانکی: چکی است که به وسیله یک بانک، عهده خود یا شعب آن یا عهده بانک دیگر به تقاضای مشتری صادر می‌شود. این چک باید به نام شخص معین صادر شود و نمی‌تواند در وجه حامل باشد.
- در صدور چک بانکی این موارد الزامی است: صدور به نام شخص معین و نه در وجه حامل، نوشتن تاریخ با تمام حروف، قلم گرفتن عبارت «حواله کرد»، پوشاندن مبلغ عددی با نوار چسب و پرفراژ آن، و رمزدار بودن به هر مبلغ. الزام دو امضاء برای این چک ذکر نشده است.

مراحل اجرایی چک‌های بانکی بین بانک‌ها (رمزدار)

- طرح مبادله چک‌های بانکی بین بانک‌ها (رمزدار) از سال ۱۳۵۹ به منظور جلوگیری از نقل و انتقال فیزیکی پول و تسریع در امور مشتریان ایجاد شد.
- مهمترین ویژگی چک‌های رمزدار، غیرقابل پرداخت بودن به صورت نقد است و می‌بایستی به یکی از حساب‌های مورد نظر مشتری در سایر بانک‌ها واریز شود.
- عملیات حسابداری چک‌های بانکی بین بانک‌ها از سرفصل‌های «حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده» و «حساب پرداخت چک‌های صادره سایر بانک‌ها» استفاده می‌کند.
- در صورت فقدان چک رمزدار توسط مشتری، وی باید مراتب را به واحد بانکی صادرکننده اعلام و فرم‌های مربوطه را تکمیل نماید تا پس از استعلام از شعبه ذینفع، چک قبلی تسویه و چک جدید صادر شود.
- چک تضمین شده (GUARANTEED CHEQUE): چکی است که از طرف بانکی مجاز، عهده همان بانک صادر می‌گردد و مبلغ آن توسط بانک صادرکننده تأمین و تضمین شده است.
- چک تضمین شده رمزدار شهری را یکی از شعب بانک بنا به درخواست مشتری و با مبلغ معین که مشتری وجه آن را می‌پردازد صادر می‌کند. این چک فقط در داخل همان شهر قابل دریافت است و پرداخت آن توسط بانک تضمین می‌شود.
- چک‌های تضمین شده مبلغ‌دار با مبالغ مشخص (دویست هزار تا پنج میلیون ریال) چاپ شده و در وجه حامل صادر می‌گردند. این چک‌ها به منزله وجه نقد تلقی شده و بانک ضامن بازپرداخت آنهاست.

اصل سؤال‌های آزمون‌های گذشته در این مبحث ۲ سؤال

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی بانک سینا ۱۳۹۸

به چکی که موقع افتتاح حساب جاری با تقاضای کتبی مشتری در اختیار وی قرار می‌گیرد چه می‌گویند؟ bzhik.ir

۱ چک بسته ۲ **چک عادی** ۳ چک بین بانکی ۴ چک بانکی

پاسخ: گزینه ۲ چک عادی چکی است که در موقع گشایش حساب جاری بر اساس تقاضای کتبی مشتری در اختیار وی قرار می‌گیرد تا با هر برگ آن از حساب خود برداشت یا به دیگری منتقل نماید.

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی بانک سینا ۱۳۹۸

اگر دارنده حساب، دسته چک خود را همراه نداشته باشد، می‌تواند از بانک تقاضا کند یک برگ چک ..... در اختیار او قرار دهد. bzhik.ir

۱ چک سفید ۲ چک بانکی ۳ چک عادی ۴ **چک امنیبوس**

پاسخ: گزینه ۴ اگر دارنده حساب بخواهد از حساب خود برداشت نماید و دسته چک خود را همراه نداشته باشد، می‌تواند از بانک تقاضا کند یک برگ چک عمومی (آزاد یا امنیبوس) در اختیار او بگذارد.

★ نکات مهم این مبحث

- چک عادی چکی است که در موقع گشایش حساب جاری بر اساس تقاضای مشتری در اختیار وی قرار می‌گیرد.
- اگر دارنده حساب دسته چک خود را همراه نداشته باشد، می‌تواند از بانک تقاضا کند یک برگ چک عمومی (آزاد) در اختیار او بگذارد.
- چک بانکی باید به نام شخص معین صادر شود و نمی‌تواند در وجه حامل باشد.
- مهمترین ویژگی چک‌های رمزدار، غیرقابل پرداخت بودن به صورت نقد است.

قانون صدور چک

اولویت مطالعه: مهم ۱۴ تست آخر فصل، ۳ اصل سؤال

- طبق قانون، چک‌های صادره عهده بانک‌ها در حکم اسناد لازم‌الاجرا است و دارنده چک می‌تواند وجه آن را از طریق اجرای ثبت اسناد از صادرکننده وصول نماید.
- صادرکننده چک باید در تاریخ مندرج در آن، معادل مبلغ مذکور در بانک وجه نقد داشته باشد و نباید دستور عدم پرداخت وجه چک را بدهد.
- هرگاه در متن چک شرطی برای پرداخت ذکر شده باشد، بانک به آن شرط ترتیب اثر نمی‌دهد و وجه چک را پرداخت می‌کند.

به خاطر بسپارید

طبق ماده ۷، هرکس مرتکب بزه صدور چک بلامحل گردد، بر حسب مبلغ چک به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

- طبق ماده ۷ قانون صدور چک، اگر مبلغ چک بلامحل بیش از پنجاه میلیون ریال باشد، صادرکننده به حبس از یک سال تا دو سال و ممنوعیت از داشتن دسته چک به مدت دو سال محکوم می‌شود.

دقت کنید: جرائم مذکور در این قانون بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب نیست و دارنده برای شکایت کیفری تا شش ماه از تاریخ صدور برای مراجعه به بانک و تا شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت برای شکایت مهلت دارد. ★ آزمون

! دام تستی **مهلت شکایت کیفری**

طراح تست مهلت‌های شش ماهه را با مهلت‌هایی مانند سه ماه، یک ماه یا سی روز جابه‌جا می‌کند. **مواظب باشید:** دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور برای مراجعه به بانک و تا شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت برای شکایت مهلت دارد.

• اگر شاکی پس از شکایت کیفری چک را به دیگری منتقل کند یا حقوق خود را نسبت به چک به هر نحو واگذار نماید، تعقیب کیفری موقوف می‌شود.

• اگر چک به وکالت یا نمایندگی صادر شده باشد، صادرکننده (امضاکننده) و صاحب حساب متضامنا مسئول پرداخت وجه آن هستند و اجرائیه و حکم ضرر و زیان علیه هر دو صادر می‌شود. مسئولیت کیفری متوجه امضاکننده است.

دقت کنید: در موارد زیر صادرکننده چک قابل تعقیب کیفری نیست: الف- چک سفید امضاء، ب- چک مشروط، پ- چک بابت تضمین، ث- چک بدون تاریخ.

• صادرکننده چک می‌تواند کتبا دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد، به شرطی که تصریح کند چک مفقود، سرقت یا جعل شده است. در این صورت، دستوردهنده مکلف است ظرف یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود به مراجع قضایی را به بانک تسلیم نماید. ★ آزمون

! دام تستی **مدت تسلیم گواهی شکایت**

طراح تست مدت یک هفته را با ده روز، دو هفته یا یک ماه عوض می‌کند و مهلت حساب درگیر را به جای آن می‌نشاند. **مواظب باشید:** دستوردهنده عدم پرداخت به دلیل مفقودی، سرقت یا جعل مکلف است ظرف یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود به مراجع قضایی را به بانک تسلیم نماید.

• طبق تبصره ۳ ماده ۱۴ قانون صدور چک، پرداخت چک‌های تضمین شده و مسافرتی را نمی‌توان متوقف کرد، مگر آنکه بانک صادرکننده نسبت به آن‌ها ادعای جعل کند.

• طبق ماده ۲۰ قانون صدور چک، مسئولیت مدنی پشت‌نویسان چک طبق قوانین و مقررات مربوطه، از جمله قانون تجارت، همچنان به قوت خود باقی است.

• بانک‌ها مکلفند کلیه حساب‌های جاری اشخاصی را که بیش از یک بار چک بی‌محل صادر کرده و تعقیب آنها منتهی به صدور کیفرخواست شده باشد، بسته و تا سه سال به نام آنها حساب جاری دیگری باز ننمایند. ★ آزمون

! دام تستی **مدت ممنوعیت حساب جاری**

طراح تست عدد سه سال را با اعداد نزدیک مانند ۱، ۲ یا ۴ جابه‌جا می‌کند. **مواظب باشید:** بانک‌ها حساب جاری صادرکنندگان بیش از یک بار چک بی‌محل با کیفرخواست را می‌بندند و تا سه سال حساب جاری دیگری به نام آنها باز نمی‌کنند.

• طبق ماده ۲۲ قانون صدور چک، اگر به متهم دسترسی نباشد، آخرین نشانی او در بانک محال علیه اقامتگاه قانونی وی محسوب می‌شود و ابلاغ‌ها به همان نشانی انجام می‌گیرد.

اصل سؤال‌های آزمون‌های گذشته در این مبحث ۳ سؤال

◆ **اصل سؤال آزمون استخدامی** بانک رفاه ۱۴۰۴

در صورتی‌که دارنده چک تا ..... ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند یا ظرف ..... ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شکایت ننماید، دیگر حق شکایت کیفری نخواهد داشت. bzhik.ir

۱ **شش ماه - شش ماه**
۲ سه ماه - شش ماه
۳ یک ماه - یک ماه
۴ سی روز - سی روز

پاسخ: گزینه ۱ 💡 قانون‌گذار برای جلوگیری از انباشت پرونده‌های قضایی و تشویق طلبکاران به پیگیری سریع حقوق خود، قاعده‌ای معروف به «قانون دو تا ۶ ماه» را برای حفظ جنبه کیفری چک (که مجازات حبس در پی دارد) وضع کرده است. بر این اساس، دارنده چک باید ظرف حداکثر ۶ ماه از تاریخ مندرج در روی چک، آن را به بانک برده و در صورت خالی بودن حساب، گواهی عدم پرداخت (برگشتی) دریافت کند. همچنین از تاریخ صدور این گواهی نیز دقیقا ۶ ماه فرصت دارد تا در دادسرا طرح شکایت کیفری کند. عبور از هر یک از این دو مهلت، باعث سقوط وصف کیفری چک شده و دارنده فقط می‌تواند از طریق حقوقی (که زمان‌بر است) پول خود را مطالبه کند.

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی بانک رفاه ۱۴۰۴

براساس ماده ۱۴ قانون چک، شخص دارنده چک تا چه مدتی می‌تواند حساب خود را به علت سرقت یا مفقودی نزد بانک توقیف نماید و پس از آن باید گواهی تقدیم شکایت نزد مقام قضایی را برای بانک بیاورد؟ bzhik.ir

۱ **یک هفته** ۲ ده روز ۳ دو هفته ۴ یک ماه

پاسخ: گزینه ۱ 💡 ماده ۱۴ قانون صدور چک به شرایط مفقودی، سرقت، جعل یا کلاهبرداری چک اشاره دارد. در این موارد صادرکننده می‌تواند کتبا از بانک بخواهد که وجه چک را به آورنده پرداخت نکند (مسدودی موقت). اما این مسدودی نامحدود نیست؛ قانون‌گذار مقرر کرده که بانک تنها به مدت یک هفته (۷ روز) پول را در حساب بلوکه نگه می‌دارد. در این مدت حیاتی، صادرکننده مکلف است به دادسرا یا مراجع قضایی مراجعه کرده و گواهی تشکیل پرونده شکایت را دریافت و به بانک تحویل دهد. اگر پس از یک هفته این گواهی ارائه نشود، بانک در صورت مراجعه دارنده چک، ملزم به پرداخت وجه خواهد بود.

◆ اصل سؤال آزمون استخدامی بانک پارسیان ۱۴۰۲

بر اساس قانون صدور چک، چنانچه شخصی بیش از یک بار مبادرت به صدور چک برگشتی منجر به صدور کیفر خواست نموده باشد، در این صورت بانک حساب وی را بسته و تا ..... سال حساب دیگری برای او افتتاح نمی‌نماید. bzhik.ir

۱ ۲ ۲ **۳** ۳ ۱ ۴ ۴

پاسخ: گزینه ۲ 💡 بانک‌ها مکلف شده‌اند کلیه حساب‌های جاری اشخاصی را که بیش از یک بار چک بلامحل صادر کرده و تعقیب آنها به صدور کیفرخواست منتهی شده باشد را بسته و تا سه سال به نام آنها حساب جاری دیگری باز نکنند.

★ نکات مهم این مبحث

- دارنده چک برای شکایت کیفری تا شش ماه از تاریخ صدور برای مراجعه به بانک و تا شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت برای شکایت مهلت دارد.
- صادرکننده چک می‌تواند کتبا دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد، به شرطی که تصریح کند چک مفقود، سرقت یا جعل شده است و دستوردهنده مکلف است ظرف یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود را به بانک تسلیم نماید.
- بانک‌ها مکلفند حساب‌های جاری اشخاصی را که بیش از یک بار چک بی‌محل صادر کرده و تعقیب آنها منتهی به صدور کیفرخواست شده باشد، بسته و تا سه سال حساب جاری دیگری باز ننمایند.
- در موارد زیر صادرکننده چک قابل تعقیب کیفری نیست: چک سفید امضاء، چک مشروط، چک بابت تضمین، چک بدون تاریخ.

حساب مانده‌های مطالبه نشده

اولویت مطالعه: تکمیلی ۱ تست آخر فصل

- در صورتی که حساب‌های جاری طی یکسال هیچ‌گونه فعالیت عملیاتی نداشته باشند، ابتدای سال دوم به عنوان «جاری راکد» تلقی و در پایان سال دوم به «حساب مانده‌های مطالبه نشده» منتقل می‌گردند.
- برای نگهداری حساب مانده‌های مطالبه نشده تا ۱۰،۰۰۰ ریال، تا پایان پنج سال اول، سالانه مبلغ یکهزار ریال کارمزد برداشت می‌گردد و در پایان سال ششم کل مانده به حساب کارمزد منظور می‌شود. مانده‌های بیش از ده هزار ریال نیز پس از پنج سال به حساب اداره امور منتقل می‌گردد.

★ نکات مهم این مبحث

- حساب‌های جاری که طی یکسال هیچ فعالیت عملیاتی نداشته باشند، ابتدای سال دوم به عنوان جاری راکد تلقی می‌شوند.
- جاری راکد در پایان سال دوم به حساب مانده‌های مطالبه نشده منتقل می‌گردد.
- برای نگهداری مانده تا ۱۰،۰۰۰ ریال، تا پایان پنج سال اول، سالانه مبلغ یکهزار ریال کارمزد برداشت می‌گردد.
- مانده‌های بیش از ده هزار ریال پس از پنج سال به حساب اداره امور منتقل می‌گردد.

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

برگه جمع‌بندی فصل هفتم

چک، یک صفحه برای مرور شب آزمون

قاعده‌ها و طبقه‌بندی‌ها

۱. مهلت مطالبه چک در همان محل صدور: پانزده روز از تاریخ صدور
۲. مهلت مطالبه چک از نقطه‌ای به نقطه دیگر ایران: چهل و پنج روز از تاریخ صدور
۳. مهلت مراجعه دارنده به بانک و مهلت شکایت پس از گواهی عدم پرداخت: هر دو شش ماه
۴. مهلت تأمین وجه یا رضایت‌نامه برای حساب درگیر: ده روز از تاریخ صدور گواهینامه عدم پرداخت
۵. مهلت تسلیم گواهی تقدیم شکایت پس از دستور عدم پرداخت: یک هفته
۶. مجازات چک بلامحل بیش از پنجاه میلیون ریال: حبس از یک سال تا دو سال و ممنوعیت از دسته چک به مدت دو سال
۷. بستن حساب‌های جاری صادرکننده بیش از یک بار چک بی‌محل با کیفرخواست: عدم افتتاح حساب جاری دیگر تا سه سال
۸. شرایط اساسی صحت چک: محل صدور، تاریخ صدور، امضاء صادرکننده، مبلغ چک
۹. دسته چک‌ها: ۲۵ یا ۵۰ برگ برای اشخاص حقیقی و حقوقی، ۱۰۰ برگ برای حساب‌های دولتی

تعریف‌های کلیدی

چک	نوشته‌ای که به موجب آن صادرکننده وجوهی را که نزد محال علیه دارد کلا یا بعضا مسترد و یا به دیگری واگذار می‌نماید.
چک عادی	چکی که در موقع گشایش حساب جاری بر اساس تقاضای مشتری در اختیار وی قرار می‌گیرد.
چک گواهی شده	چکی که وجود وجه آن بنا به درخواست دارنده حساب از طرف بانک گواهی شده و بانک معادل مبلغ آن را از حساب مشتری برداشت یا مسدود می‌کند.
چک عمومی	چک آزادی که بانک در اختیار دارنده حساب فاقد دسته چک می‌گذارد و ظهرنویسی یا انتقال نمی‌پذیرد.
چک بسته	چک عادی که روی آن دو خط موازی مورب کشیده می‌شود تا گردش آن محدود شود.
چک بانکی	چکی که به وسیله یک بانک، عهده خود یا شعب آن یا عهده بانک دیگر به تقاضای مشتری صادر می‌شود.
چک تضمین شده	چکی که از طرف بانکی مجاز، عهده همان بانک صادر می‌گردد و مبلغ آن توسط بانک صادرکننده تأمین و تضمین شده است.
حساب جاری درگیر	حساب جاری اشخاصی که یک فقره چک بلامحل صادر کنند و بانک از اعطای دسته چک جدید به آنها خودداری می‌کند.

دام‌های تستی

۱ مهلت شکایت کیفری
طراح تست مهلت‌های شش ماهه را با مهلت‌هایی مانند سه ماه، یک ماه یا سی روز جابه‌جا می‌کند. **مواظب باشید:** دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور برای مراجعه به بانک و تا شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت برای شکایت مهلت دارد. ص ۱۱۹

۲ مدت تسلیم گواهی شکایت
طراح تست مدت یک هفته را با ده روز، دو هفته یا یک ماه عوض می‌کند و مهلت حساب درگیر را به جای آن می‌نشاند. **مواظب باشید:** دستوردهنده عدم پرداخت به دلیل مفقودی، سرقت یا جعل مکلف است ظرف یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود به مراجع قضایی را به بانک تسلیم نماید. ص ۱۲۰

۳ مدت ممنوعیت حساب جاری
طراح تست عدد سه سال را با اعداد نزدیک مانند ۱، ۲ یا ۴ جابه‌جا می‌کند. **مواظب باشید:** بانک‌ها حساب جاری صادرکنندگان بیش از یک بار چک بی‌محل با کیفرخواست را می‌بندند و تا سه سال حساب جاری دیگری به نام آنها باز نمی‌کنند. ص ۱۲۰

۴ الزامات پشت‌نویسی
طراح تست در فهرست الزامات پشت‌نویسی، مورد غیرالزامی مثل کدپستی را در کنار موارد الزامی می‌گذارد. **مواظب باشید:** در پشت‌نویسی چک توسط اشخاص حقیقی، علاوه بر دو امضاء، نام و نام خانوادگی، آدرس و شماره تلفن الزامی است و کدپستی جزو ملزومات نیست. ص ۱۱۶

۵ چک عمومی و چک عادی
طراح تست مفهوم نزدیک چک عادی، چک بانکی یا چک سفید را به جای چک عمومی در گزینه‌ها می‌آورد. **مواظب باشید:** اگر دارنده حساب دسته چک خود را همراه نداشته باشد، می‌تواند از بانک تقاضا کند یک برگ چک عمومی (آزاد) در اختیار او بگذارد. ص ۱۱۷

۶ پرداخت و اعتبار
طراح تست دو واژه پرداخت و اعتبار را جابه‌جا می‌کند تا کاربرد چک وارونه شود. **مواظب باشید:** چک فقط وسیله پرداخت است و نباید به عنوان وسیله اعتبار به کار رود. ص ۱۱۴

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

پایان نمونه رایگان

بقیه‌اش در فایل کامل است

در این نمونه ۹ صفحه از ۳۲۰ صفحه را دیدید.

۳۲۰	۶۰۲	۱۴	۳
صفحه	تست با پاسخ تشریحی	فصل درسنامه فشرده	آزمون جامع

فایل کامل، فصل به فصل

فصل	عنوان	تست و اصل سؤال	از صفحه
	بخش اول: پول، تاریخچه و نظام بانکی		
۱	پول و مفاهیم پولی	۱۷ + ۲۸	۴
۲	تاریخچه بانکداری در جهان و ایران	۲۹ + ۱	۲۰
۳	بانک مرکزی و ساختار نظام بانکی	۴۵ + ۵۷	۳۱
	بخش دوم: حسابداری، صندوق و سپرده‌ها		
۴	کلیات حسابداری و حسابداری بانکی	۲۹ + ۸	۶۴
۵	امور صندوق و صندوق‌های اجاره‌ای	۱۷ + ۲	۷۷
۶	انواع سپرده و حساب جاری	۶۳ + ۲۴	۸۷
۷	چک	۵۰ + ۱۰	۱۱۴
۸	سپرده‌های پس‌انداز و سرمایه‌گذاری	۳۴ + ۲۶	۱۳۲
	بخش سوم: اسناد، عملیات شعب و بانکداری نوین		
۹	اوراق مشارکت و وکالت	۲۵ + ۴	۱۵۳
۱۰	حساب مرکز و حواله‌ها	۲۴ + ۰	۱۶۶
۱۱	اسناد تجاری و پایاپای	۳۶ + ۳	۱۷۷
۱۲	اموال، سیستم یکپارچه شعب و سیبا	۶۱ + ۲	۱۹۱
۱۳	بانکداری بدون ربا، اصطلاحات بانکی و بانکداری نوین	۸۲ + ۱۲۱	۲۱۱
۱۴	مباحث تکمیلی آزمون بانک‌ها: اقتصاد، حقوق، بازاریابی و بازار سرمایه	۰ + ۹۳	۲۶۷
	جمع	**۵۱۲ + ۳۷۹**	

- هر فصل: درسنامه با برچسب اولویت مطالعه، کادرهای دام تستی و تعریف کلیدی، اصل سؤال‌های آزمون بانک‌ها داخل همان مبحث و برگه جمع‌بندی یک‌صفحه‌ای.
- زیر پاسخ هر تست نوشته شده مطلبش در کدام صفحه درسنامه است.
- ۳ آزمون جامع ۳۰ سؤالی، از همه فصل‌ها، شبیه آزمون واقعی بانک‌ها و با سؤال‌هایی که در تست فصل‌ها نیامده‌اند؛ ویرایش‌های بعدی برای خریداران رایگان است.

دانلود فایل کامل pdf از بژیک

دانلود PDF استخدامی بانکداری و دانش علوم بانکی ۱۴۰۵ + سوالات بانک شهر